

DRAAIBOEK

MODULE ACCEPTATIE

Test en evalueer verschillende data- en AI-toepassingen met medewerkers

DE MODULE IN HET KORT

Alvorens de data- of AI-toepassing aan te kopen en in te zetten, wil je weten op welke manier je dit het beste moet doen zodat je werknemers de toepassing zullen accepteren in hun werk. In deze module testen medewerkers wat de **impact van verschillende data- en AI-toepassingen zal zijn op de werkvloer en hun werk**. Aan de hand van een prototype, of andere probe, van een data- of AI-toepassing worden hun ervaringen met de toepassing bevroegd. Wat vinden zij prettig of minder prettig aan de data- of AI-toepassing? Wat verandert er aan hun werk doordat er een data- of AI-toepassing bijkomt? Welke (nieuwe) kennis of vaardigheden moeten zij bijleren?

In dit document vind je meer informatie over de module 'acceptatie' die werd ontwikkeld door het [Kenniscentrum Data & Maatschappij](#) in het kader van het [ESF BOOT project](#). Eerst lees je meer informatie over de meerwaarde van de workshop module, wat het beoogde resultaat ervan is en voor wie deze workshopmodule werd ontwikkeld. Vervolgens vind je in dit document een **uitgewerkt draaiboek** dat je een gedetailleerde beschrijving geeft van de verschillende oefeningen in de workshop.

Met dit document kan je **zelfstandig de workshopmodule organiseren en uitvoeren** met de beoogde doelgroep. Indien je liever beroep doet op een externe partner om de workshopmodule te organiseren, of je vragen hebt over de module, dan kan je contact opnemen met het [Kenniscentrum Data & Maatschappij](#).

SMIT
STUDIES
IN
INNOVATIE
TECHNOLOGIE

**Kenniscentrum
Data & Maatschappij**

FLANDERS
MAKE
DRIVING INNOVATION IN MANUFACTURING

VDAB

ESF
INVESTEERT IN
JOUW TOEKOMST

Europese Unie

**Artificiële
Intelligentie**
Vlaanderen

WAT

In deze module testen medewerkers wat de **impact van verschillende data- en AI-toepassingen zal zijn op de werkprocessen, de werkvloer en de organisatie**. Aan de hand van een prototype, of andere probe, van een data- of AI-toepassing worden hun ervaringen met de toepassing bevestigd.

Wat vinden zij prettig of minder prettig aan deze toepassing? Wat verandert er aan hun werk doordat er zo'n toepassing bijkomt? Welke veranderingen zijn nodig in de werkprocessen en -organisatie om het gebruik van de toepassing te ondersteunen? Welke (nieuwe) kennis of vaardigheden moeten de operatoren bijleren?

Voor deze module heb je:

- geen voorkennis van data- of AI-toepassingen nodig, aangezien je met de probes aan de slag gaat.
- nog geen specifieke data- of AI-toepassing op het oog nodig, omdat je in de module kijkt naar welke de voorkeur heeft en het meest optimaal is.

VOOR WIE

Deze module is relevant voor **eenieder die erover nadenkt om een data- of AI-toepassing in te zetten in de werking van de organisatie** en de ervaringen en voorkeuren van de medewerkers en teamleiders in kaart wil brengen. De deelnemers van de module zijn dan ook de medewerkers die met de toepassing zullen interageren, hun teamleiders, een productie leider en iemand van het management.

WAAROM

Alvorens de data- of AI-toepassing aan te kopen en in te zetten, wil je weten op welke manier je dit het beste moet doen zodat je werknemers de toepassing zullen accepteren in hun werk. Deze module brengt de **mogelijke effecten van een data-of AI-toepassing op je werknemers en de gehele organisatie in kaart** en helpt je om hun mening mee te nemen in de volgende stappen van het ontwikkel- en/of implementatieproces.

RESULTAAT

Aan het eind van de module heb je **een duidelijk beeld van de impact van de data-of AI-toepassing op de werkvloer, -organisatie en -processen**. De module brengt de werknemers hun ervaringen met en tegenover de toepassing in kaart. De resultaten van de module zijn de basis voor de uitwerking van een plan van aanpak voor de inzet van data- en AI-toepassingen op de werkvloer, waarbij de werknemers en werkbaar werk centraal staan.

PRAKTISCH

De workshop werkt best met **4-6 deelnemers**: de deelnemers zijn werknemers van de betreffende organisatie en zullen (in)direct in contact komen met de nieuwe technologie. We raden aan om moderatoren in te schakelen met een neutrale positie, zodat de deelnemers vrij kunnen praten over hun zorgen en wensen.

De module duurt **2-3 uur** (inclusief pauzes) en vindt best plaats in een zaal waar de deelnemers met elkaar in gesprek kunnen gaan (rond een tafel, in een U-opstelling, in een kring, ...) en waar er ruimte is om op grote papieren en posters te schrijven en deze op de muur te hangen.

In het draaiboek wordt bij iedere oefening het nodige **materiaal** opgesomd.

TIP

Nodig deelnemers uit die ook de andere werknemers kunnen vertegenwoordigen tijdens de sessie (zoals een vakbondsafgevaardigde). Het kan ook waardevol zijn om een teamleider mee uit te nodigen om de werknemers mee te ondersteunen en te vertegenwoordigen in het gesprek.

HOE

De workshop bestaat uit **5 delen**, waarvan een groot deel gaat naar het **uitproberen van de demo's of prototypes** van de verschillende data- en/of AI-toepassingen die op tafel liggen. Om vervolgens te kijken wat de impact van de data- of AI-toepassing zal zijn op de werkorganisatie, -processen en -omgeving, en al te eindigen met een voorkeur voor een bepaalde toepassing. De voorkeur is niet finaal aangezien er ook nog andere elementen bij komen kijken zoals het kostenplaatje en bijkomende factoren (training en opleiding, integratie met eigen IRP-systeem, etc.). Er wordt dus gekeken welke data- of AI-toepassing de voorkeur heeft en welke (rand) voorwaarden voor hen belangrijk zijn bij de implementatie van een data- of AI-toepassing in hun werk.

De workshop bestaat uit deze 5 delen:

- Aftrap van de workshop (15 min.)
- Overlopen van verschillende data- en/of AI-toepassingen (60 min.)
- Bevraging van de verschillende data- en/of AI-toepassingen (30 min.)
- Stemmen van voorkeur data- of AI-toepassing (10 min.)
- Afsluiting workshop (5 min.)

Het draaiboek werd uitgeschreven als **een handleiding voor de moderatoren**. Ieder deel van de workshop wordt uitgebreid beschreven, inclusief de nodige tijd en materiaal. Er worden ook tips voor de moderatoren meegegeven om de workshop in goede banen te leiden.

NA DE WORKSHOP

Voorzie aan het eind van de workshop wat tijd om even kort ervaringen en feedback te delen. Na de workshop maken de moderatoren een **verslag** op waarin de gesprekken en resultaten worden veralgemeend en worden omgezet naar actiepunten voor de organisatie. De moderatoren bespreken deze actiepunten met de verantwoordelijken van de organisatie en van het ontwikkel- en/of implementatieproces van de nieuwe technologie.

AFTRAP WORKSHOP

Met deze aftrap leiden de moderatoren de workshop in en duid je het doel van de workshop.

DOEL

Een open sfeer creëren waarin de werknemers zichzelf kunnen zijn en hun ervaringen en inzichten kunnen delen.

OEFENING

- **Plenair** - De moderator heet de aanwezigen welkom en geeft meer uitleg over het doel van de workshop. De moderator kadert wat er met de resultaten zal gebeuren en hoe die kaders binnen een groter traject rond de implementatie van technologie in de organisatie.
  - Doel van de workshop: de verschillende data- en AI-toepassingen uittesten en kijken naar de voor- en nadelen ervan op de werkorganisatie, -processen en -omgeving, vanuit de ervaringen en meningen van de werknemers.
  - Spelregels: elkaar laten uitspreken, zaken opschrijven die je liever niet luidop meedeelt, etc.

TIPS

- Licht de deelnemers duidelijk toe waarom een bepaalde technologie zal ingezet worden in de organisatie, en met welk beoogd doel.
- Wees erg duidelijk over het doel van de workshop en dat het waardevol is om hun bedenkingen mee te nemen in het implementatieproces van de technologie. Dit zorgt voor een groter draagvlak wanneer de technologie de intrede zal doen in de organisatie.
- Zorg dat de verwachtingen van de medewerkers correct zijn: wees transparant over welke zaken al vastliggen, welke opties nog open zijn en dat er naast de mening van de medewerkers ook andere aspecten meewegen in de uiteindelijke beslissing (kosten, technische mogelijkheden, ...).

OVERLOPEN VAN DE VERSCHILLENDE TOEPASSINGEN

De deelnemers krijgen een beter beeld van de mogelijkheden en beperkingen van iedere data- of AI-toepassing en kunnen zo een beter beeld krijgen van wat de impact zal zijn van iedere toepassing op hun werk(omgeving).

DOEL

De werknemers proberen de verschillende data- en/of AI-toepassingen uit en krijgen zo een gevoel van wat de technologie zou betekenen voor hun werk(omgeving).

OEFENING

- **Plenaire** - Een van de moderatoren geeft een voor een meer informatie over de verschillende data- en/of AI-toepassingen, en geeft erna de mogelijkheid aan de deelnemers om de toepassingen te testen en uit te proberen. De moderator kan dieper ingaan op:
  - de technische capaciteiten,
  - de mogelijkheden en beperkingen,
  - de benodigdheden voor het gebruik (bv. software),
  - het prijskaartje,
  - randvoorwaarden voor het gebruik (bv. training personeel).

MATERIAAL

- demo's van de verschillende data- en/of AI-toepassingen
- WiFi/4G
- smartphone
- laptop
- (beamer)

TIPS

- Dit deel kan langer duren dan verwacht, afhankelijk van hoe vaak de deelnemers de data- en/of AI-toepassingen willen testen. Het is dan ook belangrijk om hier voldoende tijd voor te voorzien, zodat de deelnemers op hun gemak de toepassingen kunnen uitproberen en aanvoelen.
- Zorg dat de demo's technisch goed werken. Dit is mogelijk de eerste keer dat de deelnemers met de technologie in aanraking komen, en dat zal een blijvende indruk achterlaten. Veel demo's werken bijvoorbeeld het best met een stabiele WiFi-verbinding. Test op voorhand de demo's even uit met de WiFi-verbinding zodat dit deel tijdens de workshop vlot kan verlopen. Indien er geen WiFi-verbinding aanwezig is, zorg dan dat je een smartphone met 4G-verbinding hebt waaraan je de demo, een smartphone en een laptop kan verbinden.
- Vermijd technisch jargon en probeer de capaciteiten van iedere toepassing op een begrijpbare manier voor ieder uit te leggen.
- Tijdens het uitproberen van de data- en/of AI-toepassingen, zullen er al meningen en ervaringen van de deelnemers naar boven komen, noteer deze op post-it's zodat je ze kan meenemen na de pauze.

BEVRAGING VAN DE VERSCHILLENDE TOEPASSINGEN

Iedere werknemer heeft de kans zich uit te spreken over de data- en/of AI-toepassingen, hun ervaringen ermee en hun bedenkingen. Op die manier weet iedere werknemer wat de ervaring is van de andere en wordt er openheid en debat rond de toepassingen gecreëerd.

DOEL

De werknemers gaan dieper in op de mogelijkheden en beperkingen van de verschillende geteste data- en/of AI-toepassingen.

OEFENING

- **Plenaire** - De moderator overloopt nogmaals in het kort een voor een de data- en/of AI-toepassingen en gaat dan per toepassing dieper in op onderstaande vragen. De deelnemers kunnen hun antwoorden opschrijven op een post-it (1 antwoord per post-it) en dit kleven op de brownpaper. Voor iedere toepassing voorziet de moderator een andere brownpaper.
  - Wat is je indruk? Wat is je gevoel hierbij?
  - Welke voordelen zie je? Welke mogelijkheden zie je?
  - Welke nadelen zie je? Welke beperkingen zie je?
  - Hoe zal dit je werk(omgeving) beïnvloeden?
  - Wat zal er nodig zijn als de toepassing wordt geïmplementeerd (bv. training van medewerkers)?
  - Welke aspecten zijn nog te onderzoeken (bv. aanpassingen aan de setting)?

MATERIAAL

- 1 brown paper per toepassing
- pennen
- markers
- post-it's
- (emotie stickers)

TIPS

- De moderator kan op de brownpaper verschillende velden voor de bovenstaande vragen voorzien of de post-it's op het moment zelf clusteren per vraag.
- Gebruik eventueel de emotie-stickers om non-verbale communicatie toe te laten. Laat de deelnemers stickers plakken bij de toepassingen die aangeven wat ze ervan vonden.

STEMMEN VAN VOORKEUR TOEPASSING

Met de groep bekijken welke data- en/of AI-toepassing hun voorkeur heeft.

DOEL

De werknemers kunnen stemmen welke data- en/of AI-toepassing hun voorkeur heeft.

MATERIAAL

- stickers met bolletjes

OEFENING

- **Plenair** - De moderator vraagt dat iedere medewerker een bolletjessticker neemt en deze kleeft bij zijn voorkeur. Ieder doet dit voor zichzelf en overlegt dus niet eerst met een andere deelnemer. Als iedereen een sticker heeft gekleefd, kijkt de moderator welke data- en/of AI-toepassing de meeste bolletjesstickers heeft en dus de voorkeur heeft. De moderator kan nadien ook nog vragen om de keuze van de medewerkers voor hun voorkeur toe te lichten.

TIPS

- De stemming is niet finaal, aangezien er ook andere factoren mee in rekening moeten worden gebracht (zoals haalbaarheid, etc.). Vermeld dit ook duidelijk bij deze oefening aan de werknemers dat hun voorkeur, niet per se de gekozen data- en/of AI-toepassing zal zijn. Maar dat deze oefening wel belangrijk is om hun ervaringen, bedenkingen en voorkeur mee te nemen in het keuzeproces.

AFSLUITING WORKSHOP

Het is belangrijk om voldoende tijd te nemen voor het einde van de workshop. Bedank de werknemers voor hun input en hun inzet tijdens de workshop. Duid ook wat er met deze workshop zal gebeuren, bijvoorbeeld de input zal worden verwerkt in een verslag dat wordt gedeeld met de werknemers en dat op de volgende bestuursvergadering zal worden gepresenteerd aan de directie.

DOEL

De workshop beëindigen, de werknemers bedanken en duiden wat er met de resultaten zal gebeuren.

OEFENING

- **Plenaire** - De moderatoren bedanken de aanwezigen voor hun tijd, en om hun ervaringen, bedenkingen en voorkeur met hen te delen. Ze duiden wat er met de input van de workshop zal gebeuren en hoe deze workshop ook (eventueel) kadert in een groter participatietraject rond de implementatie van technologie op de werkvloer.

TIPS

- Wees eerlijk en maak geen beloftes die je als moderator niet kan nakomen. Als je bijvoorbeeld niet zeker bent dat de bestuursleden deze input zullen meenemen, zeg dit dan ook niet, maar vermeld dat je de input aan hen zal voorstellen en dat je hoopt dat zij dit zullen meenemen in een vervolgtraject.

Projectinfo

Het BOOT-project werkt aan het sensibiliseren, oriënteren, checken van de haalbaarheid en de implementatie van innovatieve Operator Ondersteunende Technologieën (cobots, robots en digitale werkinstructies) in je onderneming.

Het project richt zich hoofdzakelijk op bedrijven (incl. toeleveranciers) actief in de (maak)industrie, de voedselverwerkende sector en de farmaceutische sector.

Contact

<https://www.flandersmake.be/boot>
info@data-en-maatschappij.ai

SMIT
STUDIES
MILIEU
ENERGIE
TECHNOLOGIE

**Kenniscentrum
Data & Maatschappij**

FLANDERS
MAKE
DRIVING INNOVATION IN MANUFACTURING

VDAB

ESF
INVESTEERT IN
JOUW TOEKOMST

**Artificiële
Intelligentie**
Vlaanderen